ל) [תוספ׳ פ״ב הי״ב סוכהנד. ערכין י., ב) ברכות כד:,

ג) ועמ"ש חוס' לעיל לג: סד"ה שיעורן, ד) לעיל טו.,

ה) ס"א נחירנא, ו) [ועי׳

356 בפרש"י

ל (תוספ׳ ספ״בן, ה) (שבת קו: וש״נן, ע) (ועי׳ תוס׳

קו: וש"נ], ט) [ועי' תוס' ברכות כב: ד"ה אלא], י) [ל"ל

כרב יוסף], כ) [ל"ל כאביי],

הנהות הב"ח

רש"י ד"ה מתשעה בני

אלפסיו.

וקורא ק"ש כדאמר ר' יוחנן בפרק

מי שמתו (ברכות דף כד:) והיה נראה

דקי"ל כוותיה כששהה כדי לגמור

כולה דאין חוזר לראש אע"ג דפליגי

עליה רב ושמואל בפרק הקורא את

המגילה למפרע (מגילה דף יח:) דקי"ל

כרבי יוחנן לגבי רב ושמואל כדמוכח

בפ׳ מי שהוליאוהו (עירובין דף מו:)

ומיהו כיון דרבי אבהו פליג היה

קלת נראה לפסוק כמותו דהוא

בתראה ואע"ג דאשכחנא רב יוסף

בההיא דמגילה (שם:) דקאמר נקוט

הלכה כרבי מונא ושמואל אמר הלכה

כר' מונא לאו משום דלהוי הלכה

כרב באיסורי קאמר הכי אלא האמת

אומר דשמעינן ליה לשמואל דחייש

ליחידאה וגם בפרק מי שמתו (ברכות

דף כב:) גבי היה עומד בתפלה ומים

שותתין על ברכיו דפליגי רב חסדא

ורב המנונא ומסיק רב אשי דכ"ע

אם שהה חוזר לראש והכא בדלא

שהה שוקשה הדבר מחד שהלבור

בבהכ"ג בי"ט אומרים אמת ויליב

וממתינין לש"ך ושותקים עד שיגמור

זולתות ומי כמוך שאומר בגאולה

ומיהו היכא דאין שוהין כדי לגמור

כולה מתחלתה עד סוף אין לחוש

י (כדאביי) בפ׳ הקורא את המגילה

למפרע (דף יח:) ולא כי (כרב יוסף)

דאמר מהיכא דקאי לסיפא דאם כן

נתת דבריך לשעורין ולריך לדקדק בתקיעות משום דאמר רב כהנא בפ׳

החליל (סוכה נג: ושם) אין בין תקיעה

לתרועה ותקיעה ולא כלום כרבי

יהודה דאמר שלשתן מלוה אחת

וכי קאמר התם דוקא באמלע

תקיעה תרועה תקיעה אבל בין

קר"ק לקר"ק יכול לשהות פחות

מכדי לגמור קר"ק ולרבנן דחשבי

. דרב ביבי בידך דרב

אמר אין

נם א ב מיי פ"ג מהלי שופר הל' ו סמג עשין מב טוש"ע א"ח סימן תקפח סעיף ב [ג] [רב אלפס כאן ובמגילה פ"ב דף רסא]: ב מיי פ"ב מהלי ק"ש הלכה יב סמג עשין טוש"ע א"ח סי סה סעיף א לאחריה כיון שהכל ביחד והשתא גרם וסי׳ עח וסי׳ פה סעיף א: סא ד מיי׳ פייג מהלי שופר הלי ו והלכה ח טוש"ע שפיר תקיעה מזה ותרועה מזה יצא דהיינו זה אחר זה וסרוגין פי׳ סרוגין א"ח סי תקלג סעיף א ב: סב ה מיי שם הלכה ז טוש"ע א"ח סי תקלב הפסקות הרבה שתוקע ומפסיק ושוהה לעשות התרועה עד לחתר שעה: לדידי לא סבירא לי. סעיף א: סג ו מיי׳ שם הלי יב טוש״ע כלומר שהוא נריך לחזור לראש

שם סעיף ב: בד ז טוש"ע א"ח סי כששהה כדי לגמור כולה ולא שיהא מקלד: מקלד: סה ח מייי שם הלי יג טור ש"ע א"ח סיי מקלה: לריך להפסיק כשמגיע למבואות המטונפות אלא מניח ידו על פיו

> רבינו חננאל ט׳ תקיעות בתשע שעות ביום יצא. מט' בני אדם כאחד יצא, כוס בני אום כאווו לא יצא, בזה אחר זה יצא. תקיעה מזה ותרועה מזה . וכוזה אחר זה יצא. ואפילו (ב)וה אחו והיצא, האפילו בסירוגין, ואפי׳ כל היום כולו. והא דאמר ר' יוחנן . משום ר' שמעוז בז יהוצדק משום ו שמפון בן יוובוץ בהלל ומגילה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש, דחינז לה הכי. ההיא דרביה היא, כלומר ולא סבירא ליה תנו רבנן תקיעות אין מעכבות זו את זו כגון דתקיעות שבת⁶) ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם וגו׳. ברכות, כגון ברכות של קרית שמע וכיוצא בהן ובהני ברכות אין מעכבות זו את וו. תקיעות וברכות של ראש השנה ושל יום הכיפורים של שנת היובל, שצריך לומר מלכיות זכרונות ושופרות ביובל כדרך שאומרים בראש השנה, מעכבות זו את זו מאי טעמא אמר זו. מאי טעמא אמר רבה אמר הקב״ה לישראל אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות שתמליכוני עליכם. זכרונות כדי שיבא זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר. נמצאת למד שעל ברכות שיש עמהן תקיעות קתני שמעכבות זו את זו. 3) מיהא דתניא מנין שבשופר ת״ל והעברת שופר תרועה בחודש השביעי, [אין לי אלא ביובל בר״ה מנין תלמוד לומר בחודש השביעין שאין ת״ל בחדש השביעי, שכבר נאמר השביעי, ללמד שכל תרועות של חדש השביעי בשופר, וכתיב ביה בראש השנה בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון וגו'. ומנין י שפשוטה לפניה שנאמר והעברת שופר תרועה, לשון העברה היא פשוטה והיא התקיעה, וכתיב והעברת שופר ואחר כך תרועה. ומנין שפשוטה [לאחריה], כלומר ומנין כי צריך תקיעה לאחר התרועה. שנאמר ביום הכפורים תעבירו שופר, אחר שכתב והעברת שופר תרועה, חזר וכתב תעבירו שופר. . לפניה ותקיעה ותקיעה . לאחריה. ומבחודש השביעי חודש השביעי, והן תרועה של ראש השנה כתרועת

מתשעה בני אדם כאחד לא יצא. כך כתוב בספרים והקשה

בקונטרס אמאי לא יצא הא אסיקנא לעיל דתרי קלי מתרי גברי משתמעי ופי׳ דגרסינן בתוספתא מחשעה בני אדם כאחד יצא ואפי׳ בסרוגין ונראה לקיים גרסת הספרים מתשעה בני אדם כאחד לא יצא משום דאין כאן בתרועה פשוטה לפניה ופשוטה

אתשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ⊕תניא אתשע נמי הכי שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ימט' בני אדם כאחד [לא יצא] תקיעה מזה ותרועה מזה יצא ואפי' בסירוגין ואפי' כל היום כולו ומי אמר רבי יוחגן הכי והאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק בהלל ובמגילה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש לא קשיא הא דידיה הא דרביה ודידיה לא יוהא ר' אבהו הוה שקיל ואזיל בתריה דר' יוחנן והוה קרי קריאת שמע כי מטא למבואות מטונפות אישתיק בתר דחליף אמר ליה ימהו לגמור א"ל אם שהית כדי לגמור את כולה חזור לראש הכי קאמר ליה לדידי לא סבירא לי לדידך דסבירא לך אם שהית כדי לגמור את כולה חזור לראש ת"ר תקיעות אין מעכבות זו את זו ברכות אין מעכבות זו את זו ביתקיעות וברכות של ר"ה ושל יוה"כ מעכבות מ"מ יאמר רבה אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה ובמה בשופר: מי שבירך ואח"כ נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע: מעמא דלא הוה ליה שופר מעיקרא הא הוה ליה שופר מעיקרא כי שמע להו אסדר ברכות שמע להו רב פפא בר שמואל קם לצלויי אמר ליה לשמעיה כי ®נהירנא לך תקע לי אמר ליה רבא דלא אמרו אלא בחבר עיר תניא נמי הכי כשהוא שומען ישומען על הסדר ועל

דמריה דשמעתה הוה: הכי החמר. שנחלקו על רבי יוחנן כשאמר כן: סדר ברכות במה דברים אמורים בחבר כי עיר יאבל שלא בחבר עיר שומען על הסדר ושלא על סדר ברכות יוֹיחִיד שלא תקע חבירו תוקע לוֹ ויחיד שלא בירך אין חבירו מברך עליו ומצוה בתוקעין יותר מן המברכין "כיצד שתי עיירות באחת תוקעין ובאחת מברכין הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום שמברכין פשיטא הא דאורייתא הא דרבגן לא צריכא דאף על גב דהא ודאי והא ספק: כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד וכו': תניא "אמרו לו לרבן גמליאל לדבריך למה צבור מתפללין אמר להם כדי להסדיר שליח צבור תפלתו אמר להם רבן גמליאל לדבריכם למה שליח צבור יורד לפני התיבה אמרו לו כדי להוציא את שאינו בקי אמר להם כשם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחגן מודים חכמים לרבן גמליאל ורב אמר עדיין היא מחלוקת שמעה [רבי] חייא בריה דרבה בר נחמני אזל אמרה לשמעתא קמיה דרב דימי בר חיננא אמר ליה הכי אמר רב עדיין היא מחלוקת אמר ליה רבה בר בר חנה נמי הכי קאמר כי אמר רבי יוחנן להא שמעתא אפליג עליה ריש לקיש ואמר עדיין היא מחלוקת ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי חנה ציפוראה אמר רבי יוחנן הלכתא ©כרבן גמליאל הלכתא מכלל דפליגי

תקיעה בפני עלמה ותרועה בפני עלמה אין לשהות בין זה לזה כדי מקיעה אחת או תרועה אחת: בך מוציא את הבקי. מכאן פסק בה"ג דיחיד שטעה ולא הזכיר של ראש חדש יכוין לבו לתפלחו של שליח לבור מתחלה עד סוף ויוצא אע"פ שהוא בקי ואין ראיה מכאן דהא מסקינן רשב"ג אומר אינו מוציא אלא עם שבשדות דאניסי במלאכה ואינן יכולין להסדיר תפלחם אבל דעיר לא ומיהו בקונטרס משמע לקמן שרוצה לפרש בשלא כוון לבו לבהכ"נ ולא שמע תפלה וכן משמע דומיא דההיא דברכת כהנים ולפירוש זה מלינו למימר דבלבור היכא דשמעו יולאין וכן משמע בפרק תפלת השחר (ברכות דף כט.) דאמר רב אסי טעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו שאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו וכו' מיתיבי טעה ולא הזכיר כו' שאלה בברכת השנים מחזירון אותו כו' ומשני הא ביחיד הא בלבור אי הכי מפני ששומעה משליח לבור מיבעי ליה ומסיק אידי ואידי ביחיד הא דאידכר קודם שומע תפלה הא דלא אדכר קודם שומע תפלה משמע דבצבור יוצא על ידי ש"ל ואפי׳ לפי מה שפירש עם שבשדות ששומעין משליח לבור יולאין אבל דעיר לא יש לחלק בין היכא דהתפלל וטעה להיכא דלא התפלל כלל [וע"ע חוס' ברכות כט: ד"ה טעה]:

> י אי אי האים יהודים. היובל ובשופר. ומנין לשלש של שלש שלש, שנאמר והעברת שופר תרועה, ובראש השנה כתיב שבתון זכרון תרועה, ועוד כתיב בעיניינא דמוספים בראש השנה יום תרועה [יהיה] לכם. וגמרי׳ יובל מראש השנה וראש השנה מיובל שביעי שביעי לגזירה שוה וכאילו שלש תרועה כתיבי בכל חד וחד. וכל תרועה יש תקיעה לפניה ויש תקיעה לאחריה, נמצאו בראש השנה יצרות החוד הצדיל המהפנה בכל החוד המהפנה בל החוד המהפנה במהפנה בל המהפנה בל המהחוד המהפנה בהחודה. שליש הרועות וכל הרועה העקינה לפניה ותקיעה לאחרית. הרי שלש של שלש שלש. רכן ביוכל חייביך לומר מלכיות זכרונות ו ושופרות וגרי. תקיעות בכל אחת ואחת. ואקשינן האי תנא מעיקרא גמר תרועות של ראש השנה מן היובל בהיקישא, מה ת"ל בחדש השביעי שהו כל תרועות של חדש השביעי כזה כדאמרינן, והשתא הדר מייתי לה בגזירה שוה. ופרקינן אי לאו גזירה שוה [הוה] מייתינא לה בהיקישא, השתא דאתאי גזירה שוה שהיא גמרא כדקיימא לן אדם דן קל וחומר מעצמו, ואין אדם דן גזירה שווה מעצמו אלא אם קיבל אותה מרבו, גזירה שוה עדיפא מהיקישא. והאי תנא מייתי לה, כי כל תרועה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה ממדבר, ומדכתיב ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו למדנו שהתקיעה זולתי התרועה. ואין לי שצריך בענין הזה [ש]כל תרועה צריכה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה אלא במדבר, בראש השנה מנין, ת"ל תרועה תרועה לגזירה שוה, הזה [ש]כל תרועה צריכה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה אלא במדבר, בראש השנה לפניה ותקיעה לאחריה, אף (תקיעה) נאמרה תרועה במדבר ונאמרה תרועה בראש השנה, מה תרועה האמורה במדבר בתקיעה לפניה ותקיעה לאחריה, אף (תקיעה) [תרועה] האמורה בראש השנה כן. הא כיצד שלש תרועה בראש השנה, שתים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים, שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה ולה מדברי תורה, ואחת מדברי סופרים יום תרועה יהיה לכם לתלמודו בא. ולא סלקא סוגיא דשמעתא תרועה והעברת שופר תרועה מדברי תורה, ואחת מדברי סופרים יום תרועה יהיה לכם לתלמודו בא. ולא סלקא סוגיא דשמעתא בהכי, ויש נוסחאות אחרות כך. הא כיצד שלש תרועות שהן תשע בראש השנה בתוך מדברי תורה, שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם מדברי תורה. והעברת שופר תרועה מדברי סופרים. כלומר בגז"ש גמר לה מיובל ולא בר"ה עצמה

ואפילו כל היום כולו ולא גרסינן תקיעה מזה ותרועה מזה יצא דהיינו רישא ואי גרסינן לה הכי הוא דגרסי׳ מט׳ בני אדם כאחד תקיעה מזה ותרועה מזה ילא ואפי׳ בסירוגין כו׳: אם שהה. בסירוגו כדי לגמור את כולו חוזר: לדידי לא סבירא לי. מה שהפסקת. דאית ליה לר' יוחנן במסכת ברכות (דף כד:) היה קורא קריחת שמע והגיע למבוחות מטונפות מניח ידו על פיו וקורא ולא סבירא ליה נמי דמשום שהה יהא לריך לחזור: לדידך דסבירא לד. ואתה חולה עלי בשתיהן דכיון דקא בעית מהו לגומרה מכלל דסבירא לך סירוגין מעכבי קרייה ומבעיא לך בכמה הוי סירוגין: תקיעות. וברכות דעלמה כגון תעניות אין מעכבין זו את זו אם בירך ולא תקע: מי שבירך כו': כי נהירנא לך. לסימן שסיימתי הברכה: אלא בחבר עיר. חבורת לבור אבל יחיד מברך את כולו ואח"כ תוקע תשע תקיעות: דהא ודתי והת ספק. ודתי הות לו שתם ילך אצל המברכין ימצא שם עשרה ויתפלל ש"ל ויוליאנו ידי חובתו ואם ילך אצל התוקעין שמא כבר עמדו והלכו לביתם: כשם שש"ל וכו": למה לבור מתפללים. בלחש: מודים חכמים. אחר שנחלקו חזרו והודו: אמר ליה. ר' חייא לרב דימי: רבה בר בר חנה נמי.

סשע סקיעות. תרועות נמי קאמר: מחשעה בני אדם כאחד לא יצא.

תרי קלי לא משתמעי כך פירושה לפי מה שכתוב בספרים ולאו מלתא

היא דהא אוקימנא (לעיל דף כו.) תרי קלי מתרי גברי משתמעי (א).

וה"ג לה בתוספתא מחשעה בני אדם כאחד יצא ואפי׳ בסירוגין

כתיב. ר' שמואל בר נחמני אומר אחת מדברי תורה. שבתון זכרון תרועה מדבר תורה, ושתים מדברי סופרים, והעברת שופר תרועה נמי מדברי סופרים היא כדאמרן, אבל יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא. ללמד שמואל בו נחמני נפקא ליה כי תקיעת שופר בראש השנה ביום ולא בלילה תעבירו שופר בכל ארצכם ואקשינן אי מיום הכפורים יליף, לילף מיניה לפשוטה לפניה ולאחריה, אמאי יליף לה ממדבר. ופריק והעברת תעבירו לא משמע. כלומר זה היא, אלא (כ)[ל]דרב מתנא . העברתו בעינן בלא שינוי שופר מאי קאמר רחמנא, עבריה ביד. ותנא דגמר לה הוה ליה למכתב ותתקע שופר תרועה, מדשינה וכו והעברת תלמוד ממנה זה וזה,

אבל תעבירו ביד לא יתכז

. דכתיב ויצו משה ויעבירו

קול במחנה לאמר. מה להלז רחמנא שופר. מי שאינו יודע הברכות תוקע ויוצא ידי חובה. ומי שאין לו שופר מברך הברכות ויוצא ידי חובה, דהא בראש המאות שה היה שה היו כוהב היה הקברובה יה ההבה. היב שקין הפנה בבון ההבה החברה בהודה הביה ההבה השל ההבה, וההבה, והה השנה שהל להיות בשבת מברכין ואין חוקשין. אבל ברכות זו את זו מעכבות, דתני אברכות של ראש השנה ושל יום הכפורים מעכבות זו את זו. ירושלמי אי זו היא תרועה, ר׳ חנינא ור׳ מנא חד אמר כהדין טרימוטא וחד אמר תרין דקיקין. ר׳ חנינא חשש על הדא דר' מנא וכן הדא דידן. (ווידה) [והיידא] אמרה דא תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין ביידו. אלא אחת. רבא ב"ר זימנא בשם ר' זעירא אפילו אחת אין בידו, למה, רישא גביה סיפא מצטרף, וסיפא גביה רישא מצטרף, לא רישא אית לה סיפא ולא סיפא אית לה רישא. והא דוקיא כתרועה הוא דמשכןח]ת לה בשלשה שברים אבל בתקיעה לא משכחת לה. מי שבידך ואחר כך נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע כו". רב פפא בר שמואל קם צלויי אמר לשמעיה כי נחירנא לך תקע לי. ולית הלכתא היהוא לא כי הא דתניא כשהוא שומען שונה ברה בי בשהוא בכבות. במה דברים אמורים בחבר עיר אבל שלא בחבר עיר כרותיה, אלא כי הא דתניא כשהוא שומען שומען ל הסדר ועל סדר ברכות. במה דברים אמורים בחבר עיר אבל שלא בחבר עיר שומען על הסדר ולא על סדר ברכות. ויחיד שלא תקע חבירו תוקע לו, ויחיד שלא בירך אין חבירו מברך לו. ומצוה בתוקעין שהיא מן התורה יותר מן המברכין, כיצד היו לפניו שתי עיירות באחת וודיי מברכין, כלומר יש להן שם חזן ומתפללין בודאי, היה אבן החורה של התוכבו כן המבוד פן. ובאחרת הנק שיתקעו והוא דבר ספק, הולך למקום שתוקעין ואע"פ שהוא ספק, שהיא מצוה מן התורה. כששלית ציבור ה חייב כך כל יחיד ויחיד חייב, רבן גמליאל אומר שליח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן. תניא אמרו לו לר' [גמליאל] לדבריך כו׳. אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן מודים חכמים לרבן גמליאל ורב הונא ציפוראה אמר ר׳ יוחנן הילכתא כרבן גמליאל.

א) אולי צ"ל כגון מקיעות שבחמיד דכתיב ומקעתם כרי ואולי צ"ל ג"כ כגון מקיעות שבחענית. ב) נדאה דרבינו היה גורס בגמרא ומקיעות מעככות זו את זו מנ"ל דמניא וכו" והיא הבריימא לעיל ל"ג ע"ב.

אדם כאחד כו' מתרי גברי משתמעי. נ"ב היינו בשופר שהוא חביב כדמסיק לעיל

קארו מכיכ דדוקא תרתי בעינן מתרי גברי וגם חביב וק"ל ועי' לעיל דף :10

מוסף רש"י

תשע תקיעות. האמורות בראש השנה מו התורה. שלש למלכיות תקיעה תרועה תקיעה ושלש לזכרונות ושלש לשופרות. והאי דעבדינו טפי משום ספיקם דמנועי הומ דלא ידעינן אי גנוחי הוא אי ילולי הוא (פוכה נד.). ובמה בשופר. וטופרות, ובמה בשופר. וטופרות, שתעלה תפלתכס בתרועה לפני (סדור רש"י סי׳ קס בשם תוספתא)**. כי נחירנא** לך. פי׳ נחירה, נוחר בגרונו לסימו שסיימתי הברכה ושם סי׳ קסה ומחזו״ו סי׳ שיז, וגורס: נחירנא). שומען על הסדר. כדאתקין ר' קשר"ה כלימתון ל מכא קשר"ק קש"ק קר"ק (רש"י על הרי"ף) **ושלא על סדר** ברכות. למלכיום קשר"ק לזכרונות קש"ק ולשופרות תקיעה תרועה תקיעה

כדפרישית טעמא לעיל (שם).

רבינו חננאל (המשך)

כי תקיעת שופר ביום ולא בלילה. ואידך הת"ק דר" שמואל בר נחמני נפקא מדכתיב ביום הכפורים בא, דאמר בעניין הרחיב את הקצר וקיצר את הרחב פסול, שנאמר והעברת דרך עבויה בין התנא הגמו לה בגזירה שוה, אמר לך רב מתנא מדשני קרא בדיבוריה